Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/36646,Konferencja-naukowa-Margines-spoleczny-w-komunistycznej-Warszawie-19451989-Warsz.html
20.04.2024, 09:18

Konferencja naukowa „Margines społeczny w komunistycznej Warszawie (1945–1989)” – Warszawa, 22 listopada 2017 (retransmisja na kanale IPNtv)

PAMIĘCI
RODOWEJ
PRZYSTANEK HISTORIA

PAMIĘCI
RODOWEJ
PRZYSTANEK HISTORIA

PRZYSTANEK HISTORIA

PRZYSTANEK HISTORIA

prof. nadzw.
Patryk Pleskot

prof. nadzw.
Patryk Pleskot

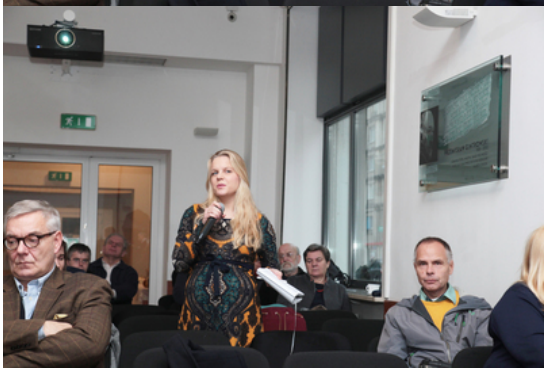

dr Przemysław
Gasztold

PRZYSTANEK
HISTORIA
Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki
dr Tomasz
Bugaj

dr Przemysław
Gasztold

PRZYSTANEK
HISTORIA
Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki
dr Tomasz
Bugaj

PRZYSTANEK
HISTORIA

PRZYSTANEK
HISTORIA

PRZYSTANEK HISTORIA
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

PRZYSTANEK HISTORIA
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

dr Krzysztof Madej
prof. nadzw. Krzysztof Kosiński

dr Krzysztof
Madej
prof. nadzw.
Krzysztof
Kosiński

prof. nadzw.
Krzysztof
Kosiński
prof. nadzw.
Patryk Pleskot

prof. nadzw.
Krzysztof
Kosiński
prof. nadzw.
Patryk Pleskot

INSTYTUT PAMIĘCI NARODO
mgr Weronika
Dorociak

INSTYTUT PAMIĘCI NARODO
mgr Weronika
Dorociak

W środę 22 listopada br. w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki Przystanek Historia, przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie odbyła się konferencja naukowa „Margines społeczny w komunistycznej Warszawie (1945–1989)". Sesję przygotował Oddział IPN w Warszawie (PROGRAM).

Zapraszamy do obejrzenia konferencji za pośrednictwem kanału IPNtv Konferencje w serwisie YouTube:

Zgłębiając się w twórczość Leopolda Tyrmanda czy opracowania naukowe prof. Krzysztofa Kosińskiego, można spojrzeć na Warszawę doby komunizmu ze specyficznej perspektywy. Obraz stolicy „ludowej" Polski odbiega w takim ujęciu zarówno od propagandowych obrazków powojennej odbudowy, wielkich inwestycji, Zamku Królewskiego i Dworca Centralnego, jak i od stereotypowej narracji szarej, siermiężnej i na ogół nudnej egzystencji „prowincjonalnej stolicy" gdzieś na wschód od żelaznej kurtyny.

Obierając optykę ludzi wykluczonych – marginesu społecznego – odchodzimy od „wielkiej polityki": nie zauważamy brutalnej rozprawy władz z legalną opozycją w latach czterdziestych, stalinowskich aresztowań, setek tysięcy ludzi na Placu Defilad w październiku 1956 r., pałowanych studentów w marcu 1968 r., robotników Ursusa, niezliczonych mas pielgrzymów czekających na polskiego Papieża, demonstracji z czasów „Solidarności", czołgów w grudniu 1981 r., tysięcy żałobników opłakujących Grzegorza Przemyka i ks. Jerzego Popiełuszkę. Dostrzegamy za to rzeczywistość czającą się gdzieś w podziemnym nurcie miejskiego życia, na opuszczonych ulicach, w ciemnych zaułkach, brudnych suterynach. Podobnie jak na „powierzchni", tu także toczyło się życie, w którym nie brakowało ludzkich dramatów i krzywdy, silnych emocji, ale też zobojętnienia i apatii. Nie tylko w „wielkiej polityce", ale i tutaj odczuć można było ciężar systemu o totalitarnych aspiracjach.

Spoglądamy na ludzi wykluczonych, i to podwójnie – zarówno w konkretnej rzeczywistości społecznej, jak i w przestrzeni symbolicznej: przecież w państwie „realnego socjalizmu", zgodnie z przekazem ideologicznym, mogły co prawda egzystować niedobitki „reakcji", „bankrutów politycznych" czy „szpiegów i dywersantów", ale nie bezdomni, narkomani, prostytutki, członkowie sekt i gangów. Wyjątek czyniono dla „zwykłych" przestępców i alkoholików – skala tych chorób społecznych była tak wielka, że trudno było całkowicie je przemilczeć; z racji swych rozmiarów wychodziły zresztą poza definicję marginesu i tworzyły trwały element praktyk społecznych całego społeczeństwa.

Termin „margines społeczny" jest szeroki i nieprecyzyjny. Jak przekonuje socjolog Janusz Sztumski, może być on wykorzystywany zarówno wartościująco (w celu stygmatyzacji

kogoś), jak i analitycznie (w celu zbadania osoby czy grupy osób, która – z różnych przyczyn – znalazła się na skraju danej warstwy/klasy/przestrzeni społecznej). Z jednej strony pojęcie to służy nazwaniu zbioru ludzi o aspołecznych zachowaniach – najróżniejszych przestępców. Z drugiej jednak „margines społeczny" może dotyczyć osób zmarginalizowanych lub wykluczonych (czyli skrajnie zmarginalizowanych) z racji postawy reszty społeczeństwa: ludzi odmiennej rasy czy religii. Gdzieś pomiędzy tymi kategoriami mieściliby się wykluczeni z powodu uzależnień, a także środowiska prostytutek czy bezdomnych.

Pewna nieokreśloność terminu „margines społeczny" niesie ze sobą przynajmniej jedną korzyść: umożliwia zmieszczenie w tym zakresie pojęciowym różnorodnych zjawisk społecznych i perspektyw badawczych. Stanowi więc dobry punkt wyjścia do konferencji naukowej, której zamierzeniem jest pogłębienie tej różnorodnej i fascynującej problematyki na przykładzie komunistycznej Warszawy. Interesują nas nie tylko ściśle socjologiczne kategorie ludzi wykluczonych i stygmatyzacji społecznej, ale również światek przestępczy stolicy czy zjawisko stygmatyzacji politycznej (z naciskiem na samą stygmatyzację).

Czy stolica PRL, jako największy ośrodek miejski w tym państwie, wytworzyła swój własny, specyficzny margines społeczny? Kim byli warszawscy „ludzie wykluczeni"?

Obszary tematyczne konferencji:

- przestępczość pospolita: kradzieże, morderstwa, przemyt itp.
- warszawskie gangi
- gangi młodzieżowe
- wykluczeni: bezdomni, prostytutki, narkomani, alkoholicy
- cinkciarze
- sekty
- topografia marginesu społecznego: „złe" dzielnice, niebezpieczne miejsca
- warszawskie subkultury: gitowcy, hippisi, punkowcy, skinheadzi itp.
- polityka władz (warszawskich i centralnych) w stosunku do problemu wykluczenia społecznego
- polityczny margines społeczny: ludzie zepchnięci na margines z przyczyn politycznych
- aparat bezpieczeństwa wobec przestępczości pospolitej i marginesu społecznego
- propaganda a margines społeczny;
- specyfika Warszawy w problematyce marginesu społeczngo. Perspektywa porównawcza

Przewidziana jest publikacja pokonferencyjna (w formie „studiów i materiałów").

Patronat medialny nad wydarzeniem objęły: TVP 3 Warszawa, Radio Wnet, tygodnik Idziemy, portal Dzieje.pl i portal Historykon.pl.

Ewentualne pytania prosimy kierować: dr hab. Patryk Pleskot patryk.pleskot@ipn.gov.pl

Fot. Piotr Życieński (IPN)

PLIKI DO POBRANIA

Zaproszenie i program (pdf, 685.48 KB) 20.10.2017 15:04